

ANY 22

2 NOV 11

L. Carlsby
1900.

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

CRÓNICA

¿Volen saber quín es el mort del any, el mort més gros de Barcelona? No es menester trencarse molt el cap pera trobarlo, ni usar, pera véure'l, ulleras de llarga vista. No es mascle, es femella: no es difunt, es difunta. Es la *Independencia municipal*.

Desde Madrit van assestarli la gran punyalada, mortal de necessitat, el día en que va promulgarse la ley reservant al govern la lliure elecció d' arcalde.

Res més senzill en apariencia que designar á un ciudadá, á gust dels que manan, pera empunyar la vara arcadesca; res més difícil en la práctica. Perque 'ls que manan se troban obligats á complaure als grupos polítichs que 'ls secundan, y quan aquests grupos están enemistats, llavors comensan els apuros, els compromisos y las barallas, sempre dintre del mateix carreró estret y sense sortida.

Fa prop de un any que Barcelona, una ciutat de de més de mitj milió de habitants, vé assistint á la batussa per la vara, entre las collas silvelina y pantorrillesca, sense que fins ara 'l govern que tot ho pot, hasta anular certs articles de una ley votada en Corts per medi de un real decret, haja tingut poder bastant pera donar la rahó á uns ó altres, ó negarla á la vegada als dos contendents que de una manera tan desembossada trauchen á reluhir las sevas concupiscencias.

Ab bonas paraulas y ab promesas á mitjas ha mantingut l' ardor dels uns y 'ls altres, com si Barcelona, per viure divertida, no necessités altre espectacle que la brega de dos aixáms de cuchs de cementiri convertits en fieras.

*
*
*

Ja la cosa estava á punt de resoldre's, segons se deya, á favor dels qu' en la época de la desgracia 's mantingueren fidels al home de la daga, quan el cap-girell de l' última crisis política ha tornat á posar al damunt als que mitj aixafats quejavan desota.

Encare 'l Sr. Sandiumenje, al tornar de Madrit, se mostrava plé d' esperansas, declarant que 'l nou ministeri era en tot y per tot una continuació del precedent. Y en celebració de tan bons auspicios els aspirants á ocupar els puestos que havían de quedar vacants, en virtut de l' escombrada Golfín, van fer pa y trago.

May haguessin sigut tan golafres, guardantse la gana per quan s' haguessin vist instalats al *Hôtel de Ville* y no se 'ls hauria indigestat l' ápat aquell de las bonas esperansas.

Avuy la majoria dels comensals fan llit y alguns en son desvari contemplan la figura tétrica y muda del Sr. Coll y Pujol, semblant al Au Ibis egipcia, ab la codiciada vara dessota de l' ala.

Y al ensemps escoltan una veu misteriosa, mortificadora y sarcástica, que diu y repeteix sense parar:

—«No hi ha com tenir bonas *pantorrillas* pera caure sempre de peus.»

*
*
*

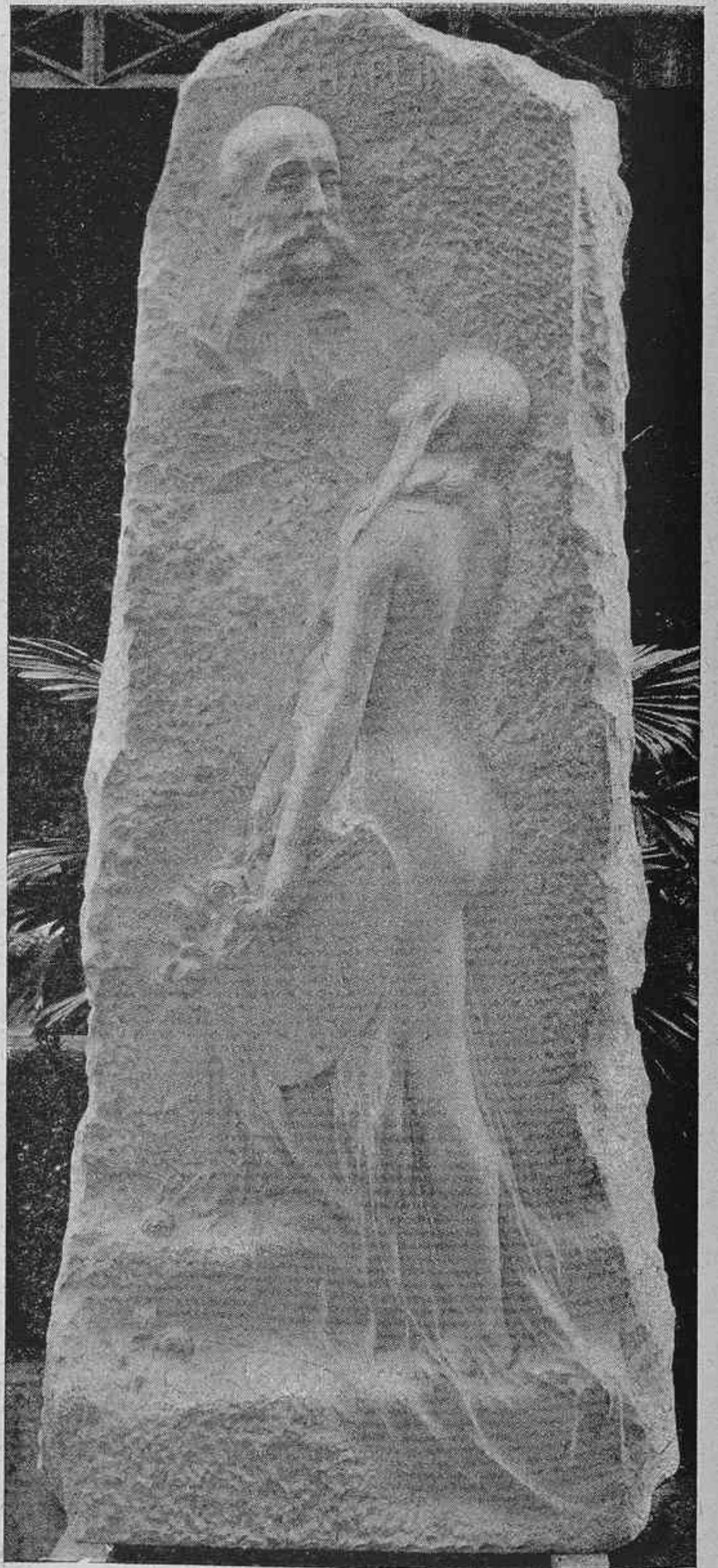
Ab la macábrica comedia municipal coincideix tot un devassall de delicias pels bons ciudadáns barceloníns.

Sens dupte perque l' alegría no 's desbordi, continúa mantenintse la plassa en estat de guerra.

Y la plassa ahont el públich va á provehirse de comestibles en estat de casi inaccessió.

Puja la carn de preu y degenera en qualitat, de tal manera, que quant més dolenta més cara resulta. Tant sols las personas que viuhen de renda poden donarse avuy el gust de medir la resistencia de la

ART FRANCÉS

BAIX RELLEU

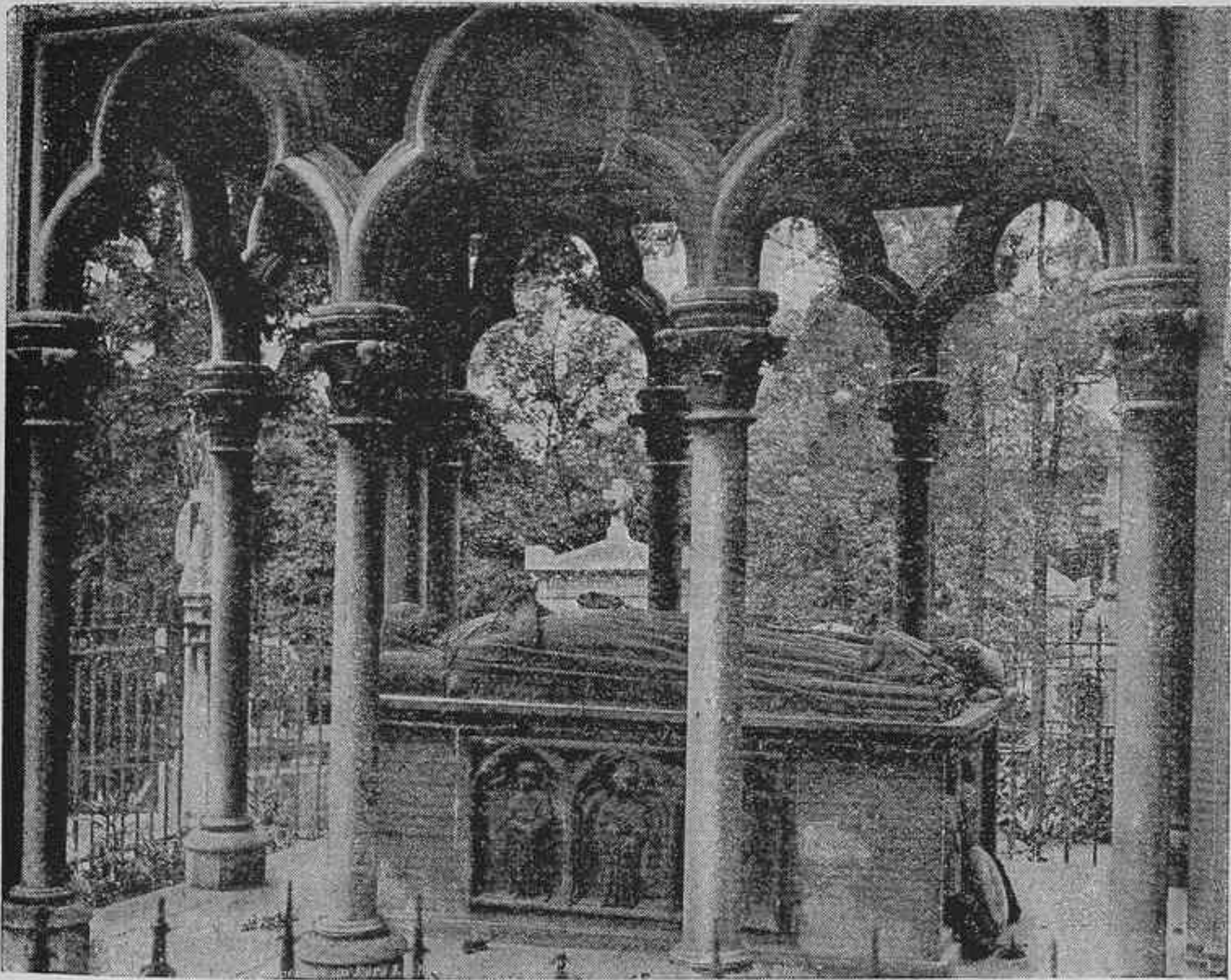
destinat á la tomba del pintor Chaplin

A PARIS—TOMBAS CELEBRES

SEPULCRES DE LA FONTAINE Y MOLIÈRE
(Cementiri del pare La Chaise)

SEPULCRE D' ABELARDO Y HELOISA
(Cementiri del pare La Chaise)

seva dentadura barallantse ab una costella estiraganyosa, ó ab un filet entreteixit de cordas de guitarra.

Y la carn es el termómetro deles demás artículos d' primera necessitat, del peix, del bacallá, dels ous, de las patatas, de las verduras; tot puja, tot s' enfila fins als núvols deixant al pobre consumidor ab un pam de boca oberta, ab la estereotipia de un badall interminable.

Y venen els fornors y diuhen:—Ara es l' ocasió: apujém el pá.

Y compareixen els taberners y exclaman:—Nosaltres serém més considerats: no apujarém el ví; pero

hi tirarém més aygua. Aixís als que no menjant ne beguin, no será tan fácil que 'ls reprenegui.

Y saltan las Companyías de gas y d' electricitat, y per medi de un anunci redactat per una mateixa ploma, lo qual denota que ja s' ha acabat la competencia, reinant entre ellas l' acort més perfecte, participan al públich que han decidit apujar el preu del fluít.

Després de tot, son ellas las més lógicas. Pera tenir que veure tantas y tantas miserias, ¿no val mil vegadas més viure á las foscas?

*
*
*

¡Gran diada la diada del Morts del 1900!

Crísis obrera, per falta de treball; crísis manducatoria, per carestía de aliments; y tenebras per tot consol.

Sols un remey ens queda per entretenir la gana y l' aplanament: girar la vista al *Avi Brusí* y prepararnos á ben morir assadollant l' esperit en las lucubrations brolladas de las plumas de ganso de son actual director y del redactor insigne, aspirant á sustituirlo.

Si D. Joan Mañé cada diumenje enalteix l' espectacle nacional, justificant la seva existencia ab tota mena de rahóns dialécticas capassas de convencer á un Miura dels més reconsagrats; D. Teodoro Baró ataca ab rudesia als que sentan l' heretjía de que la instrucció es la base de la moralitat dels pobles.

No; 'l Sr. Baró fins ha trobat una estadística que revela de una manera indubitable qu' entre 'ls criminals son en major número 'ls que saben de lletra, que no 'ls que no han rebut cap mena de instrucció.

Ja veurán com al últim el senyor Baró y 'l Sr. Mañé acaban per posarse de acort demanant la clausura de totas las escolas y la institució de la enseyansa taumáquica obligatoria.

Ab lo qual haurém arribat al pinácul de la regeneració.

Nosaltres tinguém molts plassas de toros y molts convents y 'ns podém ben riure dels esforços dels demás pobles desassossegats per aixó que 'n diuhen progrés

modern, que al cap-de-vall no es més que una mentida.

Y serém conseqüents ab l' esperit de la nostra rassa.

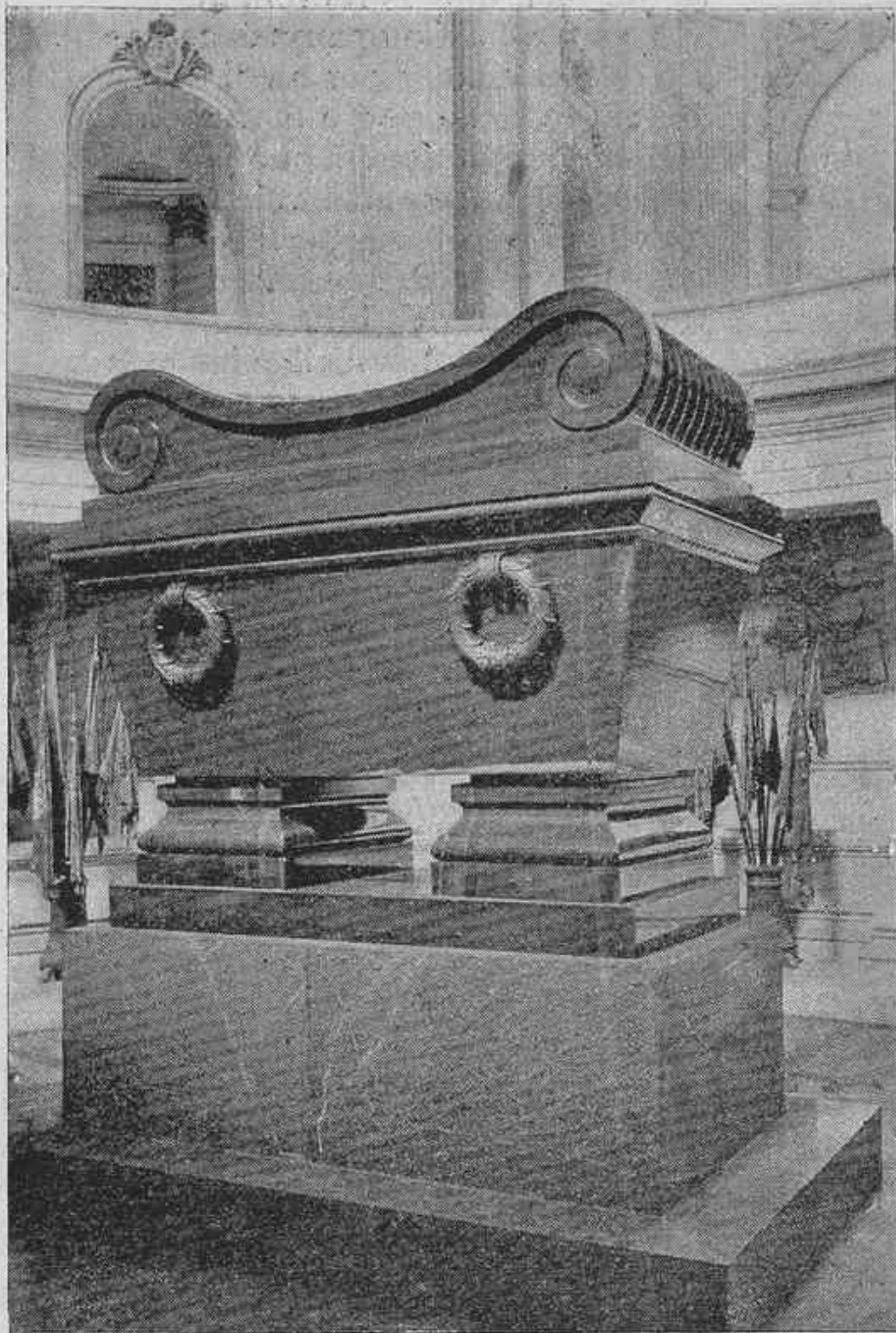
—¡Pá y toros!—clamavan els espanyols de primers de sigle.

Just es que 'ls que veuhen las sevas darrerías cridin:—¡Toros y sopa!

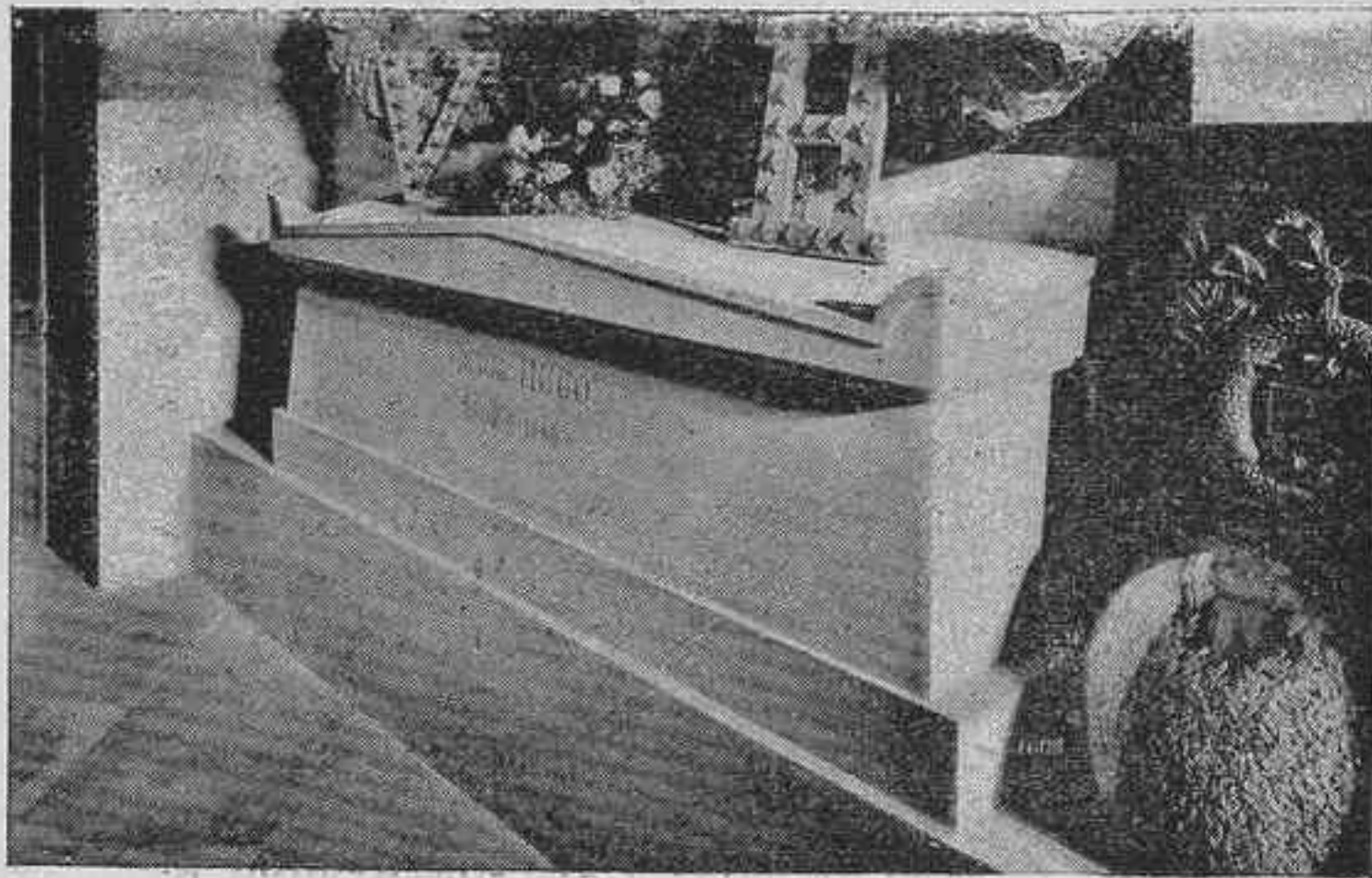
P. DEL O.

A PARÍS—TOMBAS CÉLEBRES

SEPULCRE DE NAPOLEÓN I
(Als Inválits)

SEPULCRE DE VÍCTOR HUGO
(Al Panteón)

OLVIT ETERN

Es la nit dels difunts. Lo cementiri embolcallat en sombras fá feresa. Lo trist silenci sols destorba l' ayre que en las branca dels sálzers remoreja. S' alsa la llosa d' una sepultura, traui milt cós una seca calavera y sas concas sens ulls pe 'ls voltants fixa.

A la somorta llum de las estrellas, cayguda á terra veu una corona bruta ja y rebregada, ab unas lletres per la pluja y pe 'l sol descoloridas, mal encastadas en un llás de seda, que diuhen: «A mi esposo idolatrado.»

Ab sas mans descarnadas l' arreplega,
fa un gesto d' amargura y de despreci
y trossejantla, lluny de sí la llenca.
De l' estret ninxo en la foscó s' endinza
y ab veu mal humorada rondineja
arraulintse altre cop dintre la caixa:
¡Un any y prou! ¡Ja m' ha olvidat aquella!

QUIMET

LA CORONA DE LA TÍA

—¿Ja sabs quín día es divendres?

—¿Divendres? (*Fent memoria*). ¡Tens rahó!... ¡El día dels morts!... ¡Pobra tía!

Els dos nebots, repentinament enternits, s' aixugan una llágrima. Una llágrima cada hú.

—Hem d' honrar dignament el seu recort.

—El seu recort gloriosíssim.

—¡Va ser molt bona per nosaltres!...

—¡Molt! Deixarnos hereus de casi tota la seva fortuna, tenint tants parents pobres!... Jo no la olvidaré may.

—Ni jo.

—¡Pobra tía!

—¡Pobreta!

Els dos nebots, á pesar de que no 'ls en cau cap, se passen el mocador pels ulls com si s' aixuguessin un' altra llágrima.

—¿Que has pensat alguna cosa?

—Sí: hauríam de portarli una corona.

—Una cada hú.

—Es clar. ¿No som dos nebots? ¿No disfrutém, cada hú per la nostra part, dels beneficis qu' ella va fernos?

—No obstant, m' acut una observació. Potser aquest dualisme será mal vist. En un acte tan solemne ¿qué mes natural que 'ns juntém pera honrar la seva memoria?

—Es veritat. Dedicuémlí una corona entre tots; pero una corona magnífica.

—Espléndida, digna d' ella y de nosaltres.

—¿Cóm te sembla que hauría de ser?

—Grossa, ampla, reforçada; que resulti un testimoni patent del nostre carinyo.

—En alguns aparadors hi vist cosas hermosíssimas.

—¡Ja ho crech! Admirables.

—Per xó, convé no exagerar.

—No, aixó may. Hem d' apareixer als ulls del món agrahts, pero dignes.

—Si 'ns apartéssim massa de la naturalitat, podria pensarse que ho fem perque l' herencia encare es fresca.

—Exactament. La corona ha de ser bonica, seria, artística, pero senzilla.

—¡La tía ho era tan de senzilla, pobra dona!

—¡Y tal! Las senzillés personificada.

—Escolta. ¿Si li compressim una corona de flors artificials, ab una cinta negra, ben ampla, pera la dedicatoria?

—¿Quína dedicatoria hi vols posar?

—«Recuerdo eterno. A nuestra adorada é inolvidable tía.»

—¿No hi ha massa lletres?

—Potser sí. Suprimím l' *inolvidable*.

—Val més treure 'l *recuerdo eterno*.

—O una cosa y altra. Dihent: *A nuestra adorada tía ¿no n' hi ha prou?*

—Just. Y fins sembla que sona més bé. ¿Dius que ha de ser molt ampla la cinta?

—Veurás, ampla, ampla... Una cosa regular.

—Lo que hi ha que las coronas de flors artificials son caras.

LA CORONA DEL ANY

—¿Molt?
—N'hi vist de deu, de quinze, de vint duros.

—¡Diantre! ¡Tant dirás!... Y lo pitjor es que tinch present que á la pobra tía las flors artificials no la feyan gaire felís.

—¡Ah, no! Per ella, res com las flors naturals.

—¿Per qué no li comprém una corona de sempre-vivas?

—Sería lo més adequat als seus gustos.

—Efectivament. No n'era gayre amiga ella de la fanfarría.

—¿Gayre? Gens. Aixó sí que sería calumniarla, pobra tía. ¿Te'n recordas del seu *estribillo*?

—¡Prou! «Estalviar, noys, que 'ls estalvis aguantan la cassola.»

—Ho era molt de rata.

—Una mica massa.

—Sí, sí; ab una corona de semprevivas ja n'hi ha prou. Y en quant á la dedicatória de la cinta.

—¿Tant mateix vols posarn'hi?

—Veritat es que també podría suprimirse, perque ¿qué son al cap-de-vall las dedicatorias?

—Paraulas vanas. El verdader sentiment s'ha de tenir al cor.

—Es lo que jo sempre dich. Y quan el sentiment no hi es... ¡Ey! No vull dir que la tía...

—No; ja pots parlar clar. Si jo penso lo mateix que tú.

—La tía, si senyor, era molt bona dona, pero... confessem'ho, á nosaltres ens va fer sufrir molt.

—Una mica massa. En vida may ¡may va donarnos per valor d'un xavo!

—Dirán que al morir... ¡Vaya una gracia!... No havia ¡pas d'emportars'ho al ninxo...

Secció mil cops desgraciada, iy, que bè te l'has guanyada!

—¿Y lo que va fer de deixar aquell llegat á la criada?

—Tres mil duros... ¡Com si la criada no l'hagués ja robat prou en vida!

—Lo qu'es aixó no li perdono.

—Ni jo...

—Pausa llarga. Els nebots, maquinament, han encés un cigarrillo, y s'entretenen mirant el fum que s'escampa per l'habitació. De prompte reprenen la conversa.

—¿Qué determiném?

—¿No fem res?

—No fem res.

Y la pobra tía... 's queda sense corona.

A. MARCH

EL SIGLE DE LAS LLUMS

Lo qu'es aquesta ja me la tenia jo tragada.

Y no desde ahir, sino desde que va comensar á parlarse de la puja del carbó de pedra.

Al sapiguer que aquest article s'havia aumentat una mica de preu, desseguida vaig dir: ho:

—Ara vindrá lo altre.

Van passar uns quants días, y ells, res.

—¡Qu'es extrany! —pensava jo, sabent per experiencia com las gastan.

Va tornar á parlarse d'un altre augment en la cotisació dels carbóns, y:

—¡Ara, ara! —vaig exclamar: —lo qu'es d'aquesta no 'ns n'escapém.

Tampoch. Muts, com si la cosa no anés per ells.

—¿Qué dimontri deuen esperar? —me deya entre mí, admirat del seu silenci. —¿Será que aquesta vegada no s'atreveixen? ¿Será

que rumían la estocada pera donarla ab més seguretat?

Aixó era, en efecte. Tant era aixó, que de cop y volta y aprofitant l'ocasió de haver suferit el carbó un nou augment d'un ral y mitj cada mil quintars, compareixen ells molt campants y 'ns donan la píldora, la negra píldora que senmanas há estava jo esperant:

«Desde 'l primer de novembre 'l preu del gas s'augmentará de cinch céntims el metro cúbich.»

¿Motíu d'aquest augment?

El de rúbrica: la puja *considerable* del carbó de pedra.

La rahó no pot ser més lógica. Si 'ls porchs costan més cars, las butifarras han d'encarirse. Si 'l preu del carbó puja, forsosament ha de pujarse 'l gas.

Veritat es que may s'ha donat el cas de que las empresas ens hajin dit:

«En vista de que 'l carbó ha baixat de preu, el gas anirá més barato.»

Ab aixó no hi volen saber res. Y es que una cosa es veure creixe 'ls dividendos y un'altra reparar que 'ls beneficis baixan.

Quan el carbó s'embarateix, muixoni y aném tirant, que dels espavilats es el regne de la terra.

Pero ¿que la primera materia s'encareix una mica?... A aumentar las tarifas tocan. No fos cas que al cap del any se cobrés un duro menos de ganancia.

Y que aquesta vegada las empresas del gas han sapigut pendre tota mena de precaucions. Han esperat que 'l hivern ens truqués á la porta, ens han avisat únicament ab *quatre* días d'anticipació y

avans de fer res s'han posat d'acort ab las companyias d'electricitat.

—L'unió fa la forsa—sembla que s'han dit:—els metxeros sols, podrián ser derrotats: units ab las bombetas, serán invulnerables.

Al consumidor no li cab, com l'altra vegada, el recurs de deixar el gas y agafarse á la llum eléctrica. Aquest cop tots son uns: gassistas y electricistas, aliats en fraternal consorci, plantan la nova tarifa al pit del públich y li diuhen ab la major sanch'freda:

—No tens escapatoria possible: ó pagas l'augment ó tornas al llumet d'oli.

¿Qué farán els barceloníns davant d'una intimació tan apremiant?

¿Acudirán á l'espelma? ¿Recorrerán á la llum anera? ¿Preferirán anársen al llit quan se pongui 'l sol? ¡Bonas escurriallas d'any se 'ns esperan!

Sería altament graciós que un sigle que ha sigut calificat de *sigle de las llums* s'acabés á las foscas.

MATÍAS BONAFÉ

ELS AMORS DIFUNTS

ÍNTIMA

Dónam el bras aymada, que, 'ls dos en companyia,
farém una visita als nostres morts.
Als olvidats afectes cantém una elegía,
fins que torni 'l nou día
á esventar la tristesa dels recorts.

Davant dels morts que 'ns parlin dels temps de l'infantesa
y d'aquells benhaurats amors primers,
á impuls del oreig tébi que sos sepulcrés besa,
vells perfums de puresa
ens omplirán de somnis riallers.

Davant de las despallas d'una passió geganta;
restos d'anhels d'heroisme y de virtut,
anyorant sa poesia, que fou en vida tanta,
la pietat més santa
podrém fruir en dolsa extremitut.

Mes, davant del espectre de las flaquesas nostras:
d'amors migrats, odiosos y mesquíns,
no hi farém pas estada; decantarém els rostres,
dirém dos pare-nostres
y passarém de llarch Camp-Sant endíns.

Tot fent brasset, jo sempre gelós, tu amorosida,
aparellats com tendres colomets,
passejarém la febre—qu' en vá la Mort ens crida—
y parlarem de Vida,
xiuxiuhejant davant dels ninxos frets.

Y en tant las calaveras un himne funerari
llensarán envejosas al espay,
de cara al mar, nosaltres, sense tampoch pensarhi,
sentirém el glosari
d'aquell remor que no s'acaba may.

Correrém á la platja, com riu que rés l'atura,
y allí, ab els ulls clavats al horitzó,
deixant el cor y l'ánima vagar á la ventura,
lligats per la cintura,
concentrarém la nit en un petó.

Y allunyantnos, per sempre, de l'ombra misteriosa
dels somniosos desmayos y dels xiprés,
dirigirém els passos á la ciutat boyrosa...

Allá 't faré ma esposa,
y en nostres morts no pensarém may més.

JOAQUÍM AYMAMÍ

COMPANYS INSEPARABLES

La Mort y la Miseria donant un tom per Espanya,

A una morta aparent

Sabent lo que jo 't volia
tú vas callar com un mort.
Desd' aquell punt l' amor nostre
va entrá en *descomposició*.
El such grís del teu encéfal
s' aná assecant poch á poch;
y els cuchs van apoderarse
desseguida del teu cor.
Ab l' estirament de nervis
y l' embotiment del cós,
la congestió cadavérica
d' aquella transformació
fou variant imperceptible
del teu posat orgullós.
Y jo al veure que t' *inflavas*
d' aquell modo, sens rahó,
vaig jurarte ab desespero
que, ab mas llágrimas de foch,
t' escriuria un epitafi
qu' expressés el meu dolor
describint en breus estrofas
aquells desditxats amors.

Molt poch temps l' ànima méva
va portar dol rigurós;
que avans de l' aniversari
he anat recobrant l' humor,
puig van dirme que conservas
la ossada bona, y ja es prou.
A més, van assegurarame
qu' ara presumeixes molt:
trayent el tórax en fora

y ensenyant ab cert *pudor*
als vehíns de ta necrópolis
las tibias fins al genoll;
movent ab ritmes macábrichs
las dos palas posteriors
y fent cimbrejar la s vértebras
ab sensuales evolucions.
Sé qu' ho fas per ferme celos
y t' equivocas bon trós.
No, voluble calavera,
no t' envaneixis per xó,
que ja casi ni 'm recordo
de tú ni del teu amor.
Passeja la closca buyda
de ton crani estret de front
entre 'ls pantéons hont *moren*
tos esquelets aymadors;
y ab tas enfonzadas órbitas
ja 'ls pots fer l' ullet á tots,
donantli al que més t' agradi
las cinch falanges si vols;
que jo en altre mon, tot Vida,
esclau també d' altres goigs,
de tot l' odi que 't mereixes
ne faig prechs pel teu repós.
Y no t' impacientis morta,
que tinch paraula d' honor
y aquell sentit epitafi
que 't vareig prometre un jorn,
te l' escriuré... (Deu no ho vulga)
quan t' hakis mort de debó.

MAYET

Las flors que al jardí floreixen
se regan ab la rosada;

las flors que adornan la tomba
sóls deuen regarse ab llágrimas.

FUTESAS

Pel día que jo 'm mori—
que al pas que vaig no crech que tardi gayre—
ma voluntat postrera
ique 'n fa de temps que ab tinta está marcada'

A dintre un cementir
no vull pas que m' enterrin
per fer la *vida* inútil dels cadavers
qu' en un ninxo ab el temps se consumeixen
malmesos pels insectes, que no saben
distingir entre morts, puig no 'ls afrenta
la vanitat dels homes; é incansables,
fent justícia á tothom, á na la terra,
van tornant lo qu' es d' ella y li pertoca
per la lley natural de l' existencia.

Entre quatre parets que m' apresonin
no la vull *viure*, no, la *vida eterna*:
vull que 'l meu cos el colguin prop la soca
del arbre que hi ha enfront de casa teva,
perque creixi mes prompte: y quan arribin
sas brancas fins arran de ta finestra
iqué 'n seré de felís desde ultratomba
si l' arbre, del meu cor se torna essencia
y ab els ulls de mon ánima, sas brancas
oviran á pleret tos ulls de verge!...

Per satisfer el somni de ma vida,
quan te posis de pits en la finestra
enllassaré dos brancas
pel teu coll de marfil, las fullas verdas
á ton rostre ideal, boy rabejantshi
ompliran de petóns, y tú, pobreta...
creyente qu' es lo vent qui las ajunta
te deixarás amanyagar per ellas...

Y al pensar, jo, ab que mort y tot te gosó
s' extremirá d' amor l' ánima meval...

A. CARRASCA GAYÁN

MORTS Y VIUS

Primé es la obligació... ó viceversa

SONET

—Ahir va fé un mes just que va morir-se,
¡ay pobre marit meu! ¡tant que l' aymava!...
—Sosseguis.

—¡Ay, Gregori! no 'm pensava
que tan jove tingués d' aná á podrir-se.
—Resignis ab la sort, y no affligirse
—¡Tan fresch y tan grassó que 's conservava!
¡Quan hi penso!... ¡Ay Senyor!

—No sigui faba;
vosté ha de procurar d' aixeribir-se.
—No puch, créguim; me 'n vaig ara una estona
al lloch trist 'ahont reposan els seus ossos;
de pas li endressaré aquesta corona
resant hasta que 'l cor me caygui á trossos.
—Calma, y hasta demá...

—Demá, Gregori
¿sab si á Romeya fan D. Cuan Tenori?

ANTÓN DEL SINGLOT

FUNERARIA

(INSTANTÁNEA)

Regna la fosca; sordament
per l' ampla esfera ronca 'l vent
y l' estelada ab ull ardit
llambrega arreu per l' infinit,

Com en la inmensa soledat
mon cor, que tant has destrossat,
sent de la Mort la majestat!

J. BAUCELLS PRAT

A UN ALBAT

Encare no somreyas al sol gran
y ja vingué per tú la posta trista;
comensavas la vida inconscienment
y se 't fongué la vida...

¿Per qué, donchs, te llensaren á la llum
si havías de passar sense fruirla?...
¿Per qué, donchs, van donarte cor y seny
y el fort instint de viure?...

¡Per llensar un gemech esgarrifós
y fondre't desseguida!...

ANGEL MONTANYA

LA ÚNICA VERITAT

A la gent espahordida
per la mort, crido sorprés:
—Si lo res engendra res,
eterna existeix la vida.

No extremis, humanitat,
ton inútil espant fort;
qu' es la mentida la mort
y la vida es la vritat.

SIMÓN ALSINA Y CLOS

PRINCIPAL

Durant alguns anys ha estat dormida la sarsuela catalana que tan bell esclat havia tingut al *Tivoli*, molt avants de que 'l género xich se 'n emportés al públich aficionat als espectacles frívols y riallers.

A despertar-la de son llarch ensopiment tendeix la tentativa de la companyía dirigida pel senyor Bosch. Pero per sortir airosos en la séva empresa será necessari que 'ls elements que la componen procurin afinarse, cohesionarse, treballant ab tot l' esmero possible. Alguns n' hi ha que ho poden lograr facilmente.

Un altre consell. Quan posin plagis del senyor Ferrer y Codina, avants de donarlos al públich, procurin passarlos per la bugada. Tothom sab lo que li succeeix al etern plagiari, quan se li acut passar pels alambíns del seu cervell una obra agena. Aquesta hi entra neta, y 'n surt plena de greixúm. Tal es lo que li ha succehit ab *Lo suplici de Tántalo*, emporcament, mes que arreglo de «*Mariage impossible*» ó de «*Un matrimonio fra due donne*» que ab aquest títul va ser representat á Barcelona per la companyía Tani.

Llástima de música d' en Joan Manen, qu' entre altres números, ha adornat aqueix verdader *suplici*, ab una garbosa sardana corejada.

NOVETATS

Ab bons auspícis ha comensat sa campanya dramática la companyía catalana que dirigeix el senyor Borrás.

Grans y merescuts aplausos ha obtingut l' intelligent primer actor en *Lo Nuvi* y *Terra baixa*, logrant despertar en las principals escenas l' entusiasme del públich.

Tant á ell com als séus companys els esperém en las obras novas que tenen per estrenar.

***

La célebre Duse donará sas únicas quatre funcions los días 3, 5, 7 y 9 del corrent novembre.

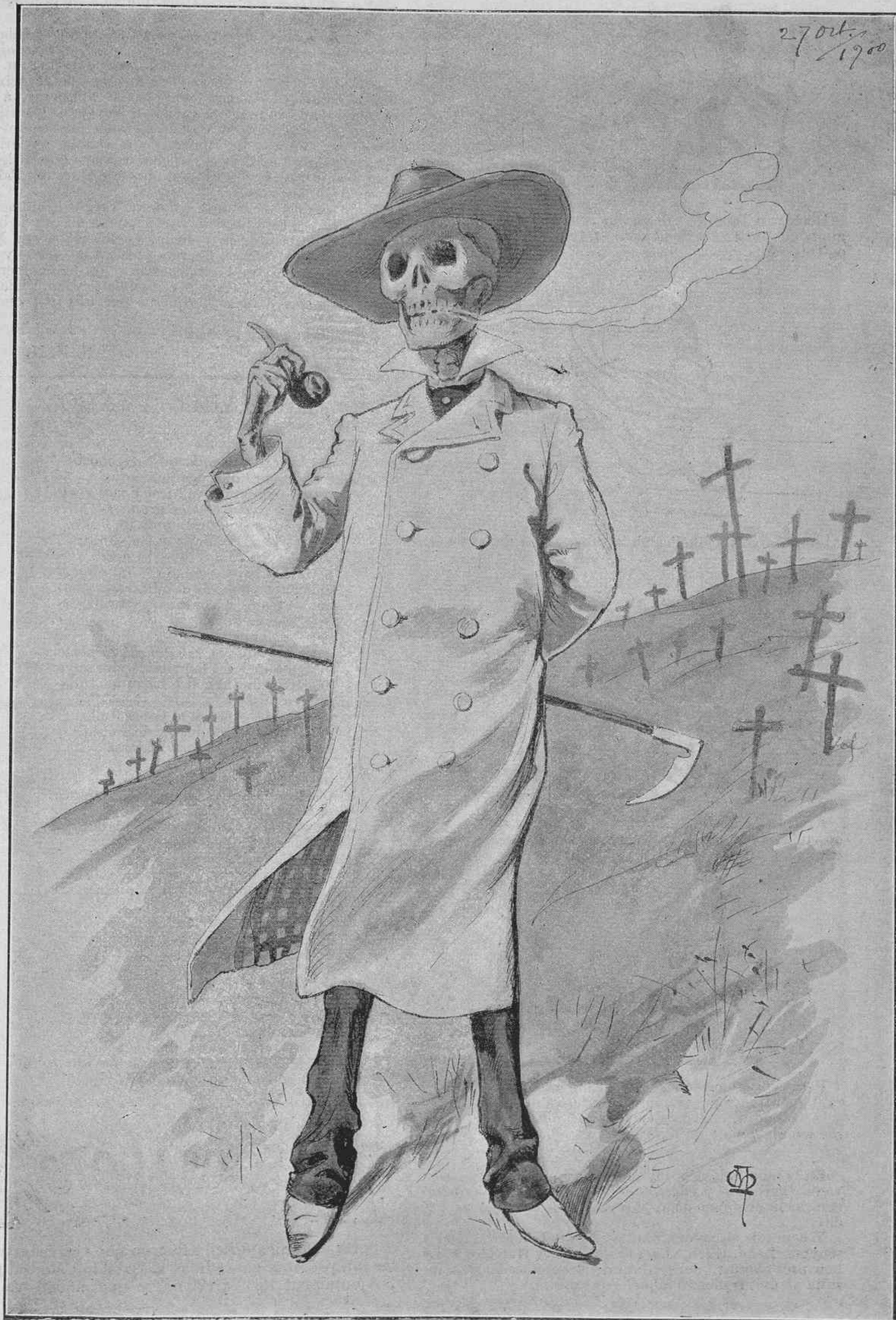
A pesar de que rejeixen preus de notabilitat, sembla que s' ha fet un abono considerable.

GRANVÍA

La sarsuela *El guitarrico*, lletra dels senyors Frutos y Lapuente y música del mestre Perez Soriano, es una producció ben endavinada, verdader quadro de costúms aragonesas, trassat ab acert y escrit ab molta gracia.

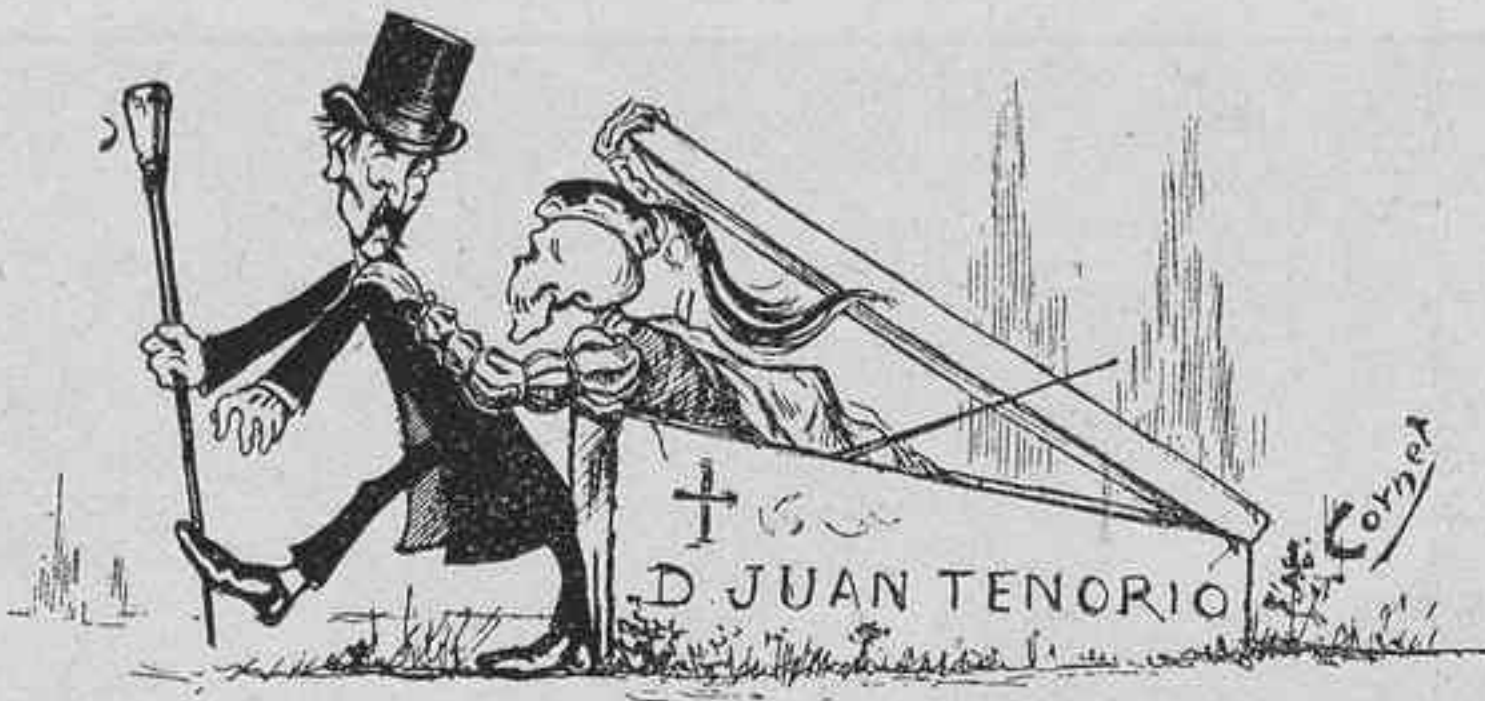
FÍ DE SIGLE (per APELES MESTRES)

LA MORT:—Jo 'm temo que á Espanya, entre la gana y la llana, no 'm deixin res pel sigle que vé.

FORA GARANTÍAS, FORA TENORIO

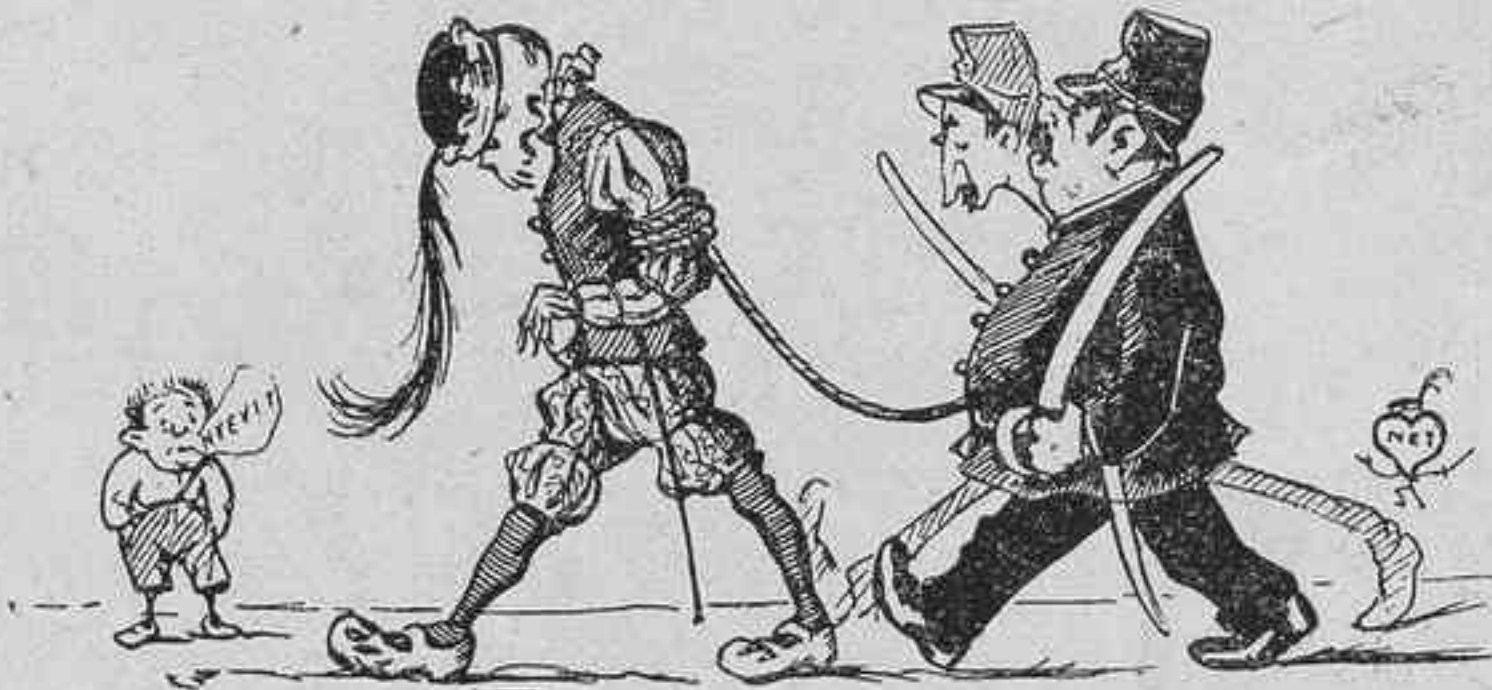
Don Juan Tenorio 's desperta, com cada any, y pregunta al porter del Cementiri:—¿Quin día som?—Demá es Tots Sants.

Al sentir aixó s' embolica ab la çapa, y á fer de las sevas.

Arriba á la Plassa de Catalunya, y, aquest vull, aquest no vull, las emprén ab todas las comedias que 's representan.

Pero com las garantías están suspenas; l' autoritat li tira 'l guant, mentres el pobre Tenorio va dihentse:—¿Garantías?... ¿Qué deu ser aixó?... En el meu temps me sembla que no se 'n parlava.

En la música hi descollan una porció de números escayents, garbosos y fácils, que 'l públich se 'ls empassa com melindros demanant la repetició de la major part d'ells.

Y com tots els actors, tant la senyora Uliberri, com els senyors León, Güell, Lacasa, Recober y Garrido, s' ho han prés ab gust, del conjunt de la representació 'n resulta un éxit franch, d' aquells que duran.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Apart del *Don Juan Tenorio*, no busquin casi res mes. *** Al Liceo continúa obert l' abono de la próxima temporada lírica.

*** A *Romea* s' ha posat en estudi una comedia en tres actes del senyor Fuentes fill, titulada *Los dos cunills*. Si son de bosch, y frescos y ben guisats, que vinguin.

*** La Societat de *Concerts clàssichs* que dirigeix lo mestre Granados, donará demá passat diumenje, á las onze del matí, sa primera audició á Novetats. Constituïhen el programa la quarta sinfonía de Beethoven, *Sur la mer lointane* de Moreau y dos Dansas de Grieg. Hi pendrá part ademés la Capella catalana que dirigeix Don Joaquím Cassadó, cantant obras de Durante, Palestrina, Bach, etc., etc.

En lo segón concert que 's donará 'l següent diumenje día 11, hi pendrán part els tres pianistas de cap de brot que conta Barcelona; en Vidiella, en Granados y en Malats. En el programa hi figuran pessas á un piano y orquesta per cada un d' ells; pessas á dos pianos per en Granados y en Vidiella y per en Malats y en Vidiella; y pessas á tres pianos y orquesta per tots tres concertistas.

Com si diguessim; ¡la mar!

N. N. N.

EL MARIT AVARO

L' avaro y complacent Sr. Libori tenía una muller de dinou anys, y tant com era 'l vell fret y mal genit era ella... *vice-versa* en grau molt alt.

La Julia, ¡natural! tenía un Julio, jove ardent, de diners y enamorat; y 'l bon Sr. Libori feya 'l tonto perque el garbós galán pagava generós els despilfarros qu' en trajos y sombreros y brillants feya la séva dona per satisfacer sa inmensa vanitat.

La *Seca* que no sab guardá respectes ni á una incitant famella de vint anys va carregarse al coll l' hermosa Julia y la va dú á ca 'n Taps deixant desconsolat al pobre Julio y á D. Libori viudo... y descansat.

En Julio no sabía si matarse ó ferse franciscá, obtant al cap y al últim per viure en llibertat pro consagrando el resto de sos días en dirigí á sa Julia tendres planys.

Una hermosa corona ab un artístich llas hont s' hi llegeix *A mi querida Julia* aquells dilluns passat li va portar, y per coincidencia D. Libori va arribarhi el dimars.

Veyent aquella espléndida corona de part de qui venía sospitá, y en lloch d' enrabiarse com un marit burlat, el medi ingeniós de fe un estalvi en son cervell d' avaro va fer cap.

Al endemá dimecres de nou torna al Camp Sant y arrencant las cinch lletras hon diu *Julia* las cambia ab un *esposa* de mitj pam.

JEPH DE JESPUS

Sería una mica difícil saber en que van invertirse las mil pessetas concedidas al Cabildo Catedral per l' Ajuntament de Barcelona, y que aquell va de-

manarli, per obsequiar ab uns solemnes funerals; á l'animeta del héroe de Sagunto.

Las contadas personas que assistiren al acte 's van escriuir de tanta magricia.

Quatre draps per tot adorno; res de música, y uns quants ciris, que per més cera que vajan regalimar (els únichs que van plorar en aquell acte) no val de bon tros la cera gastada las mil pessetas de la subvenció.

¿Y donchs, en que van invertirse aqueixas mil possetas?

¿Y que va posarhi 'l Cabildo per la séva part? Ningú ho ha sapigut veure. Una mica de cant plá... y ¡quí sab si cobrantlo!

Es de suposar qu' en Martínez Campos, qu' era un famós tresillista, haurá conservat en l' altra vida la séva afició predilecta.

En qual cas, no sería extrany, que al veure 'ls funerals de Barcelona, repetís lo que solen dir els jugadors de tresillo, quan s' han tret totas las postas:

—Señores: *canto llano*.

Y es que las postas del héroe ja s' han tret totas.

A molts personas ha sorprés que 'l catedràtich de la Universitat de Oviedo, D. Lepoldo Alas, negués la paternitat de uns articles publicats en *El Herald*, y suscrits ab el pseudónim popularíssim de *Clarín* ab que ha firmat sempre tots els seus treballs periodístichs.

En dits articles s' ocupava *Clarín* de las reformas introduhidas en la ensenyansa pel Sr. García Alix.

Y com siga que 'l ministre, no podent arreplegar al escriptor qu' exercint un dret reconegut per la lley, expressava las sevas opinións, tractava de buscar las pessigollas al Catedràtich, fent del assumpto una qüestió de disciplina, 'l Sr. Alas, ha dit:—Jo no responch sino de lo que firmo ab els meus nom y apellido.

Y 'l ministre ha manat que 's comunicés aquesta declaració als companys de claustre del Sr. Alas, com volgentlos dir:—¡Miréu quín company teniu!

* * *

Naturalment, que hauría sigut molt heróich, que 'l Sr. Alas s' hagués deixat sorprendre ab el *clarín* als llabis, sacrificant la seva carrera, qu' exerceix ab tanta dignitat y que té guanyada en virtut de rigurosas oposicións.

Pero tractantse de un ministre que de una manera tan llastimosa confon la disciplina universitaria el dret que té tot ciudadá, fora de las funcións del càrrech qu' exerceix, á manifestar las sévas opinións en el terreno periodístich, el Sr. Alas, ha obrat molt santamant, amagantse 'l *clarín* sota la toga.

Si lo que ha dit *Clarín* com á periodista, ho hagués dit Alas, *ex-cathedra*, com á professor, podía ostentar, fins á cert punt en lo just, el ministre de Instrucció pública. Ara, haventse sortit del seu terreno, no mereixía altra cosa que un bon *quiebro*... á reserva de aplicarli en son día el *mete y saca que por clasificación le corresponda*.

SERENATA D' ELECTORS

Surt, Manel, á la finestra
que 't volém fé una ovació;

que alló de la *golfinada*
diu que ha quedat á recó.

Que serà quan els *clarins* anunciïn la sortida de un altre toro.

Días enrera 's van reunir al Institut agrícola català de Sant Isidro, 'ls propietaris de boscos, acordant apujar el preu de la llenya.

¡Ay, infelissos! Aquests sí que per més que l'apujin no farán res.

Com que 'l govern la dona de franch, es de tot punt impossible sostenir la competència.

L' *Alcázar Español* (ahont, dit siga entre paréntesis, hi actúan avuy dos companyias femeninas de cant espanyol y francés que *donan la hora*,) ha suferit una ben entesa y total restauració, que demostra l'empenyo que 'l seu propietari don Baldómero Franch posa en servir al públich.

Además de las notables milloras que s' han introduhit en la gran sala d'espectacles y café, 'l local ha sigut ampliat ab varios salonets, situats en el primer pis y destinats á restaurant, tan agradables pel bon gust de la seva instalació com per las comoditats que reuneixen.

Després de no pocas excitacions, el venerable Joseph de la mitra s' ha determinat á contribuir ab 500 manxegos á l' ajuda dels treballadors sense feyna á causa de la crisi industrial.

No serém nosaltres qui 'l critiquém, segurs de que més aliment poden donar 2,500 pessetas que 2,500 indulgencias.

Pero aixís y tot, siga'ns permés dir una cosa, y es que en una situació semblant, el seu antecessor Urquinaona, ab tot y ser més pobre qu' ell hauria sigut molt més rumbós.

¿No 'ls hi sembla?

Una altra baixa en la galeria de celebritats nacionals.

En *Minuto* en lloch d' esperar que al millor día, un toro qualsevol l' enviés á fer costat á n' en *Dominguín*, també se l' ha tallada.

Y ho ha fet casolanament, sense despedirse del públich, per las mans delicadas de las sevas fillas.

Ha lograt reunir una fortuna de 300,000 pessetas y diu que ja 'n té prou.

—¿Y donchs, ara, á qué pensas dedicarte?— varen preguntarli, al veure'l sense l' apéndix capilar.

Y en *Minuto*, á qui no poden negarse punts y ribets de filósop, va respondre:

—A deixarme la barba.

¡Barba, noy! Tú ho entens més que molts altres.

Ha passat pels establiments d' ensenyansa una ventada de tardor, que ha arrabassat no pocas fulles del arbre del professorat.

Tots els catedràtics que contan setanta anys d' edat han hagut de deixar la cátedra, pera pendre la jubilació.

¡Quína tristesa!...

—¡Ets vell y t' arrecono!...—ha dit el ministre de Instrucció pública, sense pararse á examinar escru-

A LA CASA DE LA VILA

—Ballém, ballém, ratetas,
ballém á tuti plé:

ab tant y tant que deyan,
al fi no 'ns farán ré.

pulosament las condicions dels interessats, un per un, com sembla que hauria hagut de fer pera procedir ab equitat y justicia.

Perque hi ha vells de setanta anys que tenen un enteniment més vigorós que 'l de certs ministres, dictadors de disposicions al engrós, que no semblan més que garrotadas de cego.

¿Per qué, sino la preste-sa caducitat inherent als 70 anys, no s'ha de aplicar ab més motiu que als catedrà-tichs, als rebregats polítichs de la restauració borbónica?

Alló tan sapigut:

«El ex-ministro Dato y el marqués de Portago, examinando unos sables...»

—¿Qué ha succehit?

—No, res: s'han tallat.

—Está bé: que s'hi posin una tira de tafetá inglés.

Vels'hi aquí que á Inglaterra ja fa algun temps varen resoldre la qüestió dels sombreros de las senyoras al teatro.

Els tals envolums varen quedar terminantment prohibits.

Pero las senyoras, que per lo vist patian molt de no poder fer patí als espectadors assentats darrera d'ellas, ¿no saben quina te n'han fet? Anar al teatro ab uns pentinats monstruosos, molt més alts que 'ls mateixos barrets.

Aixó donará rahó als que sostenen que la dona será sempre, pels homes, *la part contraria*.

Hi ha criaturas encantadoras.

Per exemple en Juanito.

Un senyor molt gros, visita de la casa, després de omplir-lo de petons se 'l posa sobre 'ls genolls y 'l fa saltar.

—¿Estás content Juanito?—li pregunta.

Y en Juanito respon:

—No... Jo vull un burro que camini, y no que salti.

EPITAFIS

Aquesta llosa tan magre
guarda 'ls restos de un senyó
que tenia un cor mol bó
y 's va morir de cor agre.

Se deya Ramón Pujadas:
sa muller era modista,
y en un' hora, pert cert trista,
el va cusí... á punyaladas.

J. STARAMSA

Dins d' esta fosa tancada
jau el guarda Claramunt:

ART DRAMÁTICH CONTEMPORANI

Una representació del *Tenorio* al poble de Coll-Sagí.

crech qu' es l' única vegada
que se 'l troba en el seu punt.

P. A. M.

En aquest ninxo apuntat,
jau l' espós de la Lluisa
que la nit de ser casat
va morir tot espantat
perque la veje en camisa.

Descansa aquí D. Climent,
home de molta experiència
que treballant per la ciencia
va perdre l' enteniment.

E. ZOLA Y B.

Descansa joh, esposa meva!
que ton marit així ho vol.
Descansa, descansa sempre
ique aixís descansém tots dos!

Me *faltares* en sent viva,
me *faltares* al morir
y ara de gelós me moro
al pensar que tens yehins.

J. SANTAMARÍA VINYALS

Dotze anys jau aquí ma sogra
y 's conserva ben sencera:
¿Sabéu per qué? Perque 'ls cuchs
no volen tractes ab ella.

ANTON DEL SINGLOT

En aquest ninxo adornat

LA CASTANYADA DE LAS CALAVERAS

*No, no me causan pavor
vuestros semblantes esquivos....*

Aquets versos se varen quedar encastats al cervell del senyor Molins, acreditat matalasser del carrer d'en Bottella, qui, á instancias del novio de la seva filla Amparito y per no despreciarli las butacas que va tenir la galanteria d'envial's'hi, s'acabava d'empassar per primer cop els set actes del *Don Juan*.

Tot li havia semblat bé fins al final del quart: l'aposta del Tenorio ab en Mejía, la guillada del Xuti carregantse la vella y, per fi, l'enrabiada del sogre, que promou aquella desfeta de morts, tot li havia agradat, no fins al punt d'entusiasmarlo, ja qu'ell no s'afectava no més que pel negoci, pero sí fins al extrém d'interessarlo vivament. Aixís que vingueren els actes del cementiri els porchs se li van tornar trujas y 'l bon home no podia dissimular el mal efecte que li causavan aquell *oscilament de bustos* y aquella sortida de las calaveras. Alló per ell resultava de mal género. Prou que l'espantava 'l sapiguer que un día ó altre tenia de deixar la *pallofa* aquí á la terra, y no faltava si no que una vegada qu'anava á *trayato* á disfrutar, li vinguessin ab aquellas veus d'ultra-tomba y aquellas caras desencaixadas á recordarli alló del *pulvis eris*...

Y 'l seu esperit poruch caminava carrer del Hospital amunt, aparellat ab el de la senyora Agneta, la seva do-

na, que li deya que no 'n fés cas de tot alló, que tot era mentida y qu'ella procuraria tréureli la por del cós, (ja que de morts ne tenia prou ab el que carregava) improvisant una castanyada que remullaria ab unas copetas d'un moscatell molt aixalabrat, obsequi que pel seu sant li havia fet l'Eduardito, el gendre en infusió que, uns quants metres endarrera anava de brasset ab l'Amparito, caminant apretats á la paret, ab l'escusa de que l'acera era estreta y de que estava á punt de passar l'últim tranvía que va á Sans.

Efectivament, els quatre *calaveras* trasnotxadors junt ab unas vehinas del davant ab las que corrian molt bé, van comensar un petit xéflis en el qual si no hi abundavan las castanyas no hi faltava 'l bon humor avivat pels acudits de l'Eduardito, qu'al dir de la *mamá* era d'alló més graciós.

Y véus aquí que, de cop, y en el moment en que 'l senyor Molins, que ja casi no 's recordava del *alcázar mortuorio* s'anava á acostar la copa als llavis... paf! s'apaga 'l llum del menjador y... nyach! surt al mateix temps en el centro de la taula una flamarada verda y estranya que va deixar estupefactes á tots. Varen mirar-se els uns als altres y ¡oh fantástica visió! s'havien trasformat en calaveras auténticas; el rostre desencaixat, las órbitas marcadament enfonzadas, el color de la pell d'un vert pàlit esgarriós... etc.... etc....

El susto del senyor Molins va ser tan grós que may més va poguer picar llana de matalassos

Fins que, un cop casada la nena, va sapiguerse qu'alló havia sigut una brometa de l'Eduardito, qual intenció era aprofitarse de l'apagada de llums.

Aquesta màgica transfiguració dels rostres se produheix molt fàcilment encenent en un platet una cullerada de sofre ab mitja de sal (previament cremadas) remulladas ab ayguardent del fort. Feta aquesta operació á las foscas, resulta de un efecte extraordinari.

ab tanta gracia y salero
y hont tothom que s'hi ha aturat
ha plorat ab desespero
¿quí déu haverhi enterrat?
—Ho presumeixo: un torero.

F. CARRERAS P.

TRENCA-CAPS

XARADAS

ORACIÓ FÚNEBRE

propia pera cantarse davant de la tomba de una sogra

Armonisada per lo mestre C. Mort-era.

Avuy cümpleixen
dos anys escassos
que á *quart* els nassos
me van inflar;
y dels disgustos (?)
que ab mí passavau
quan menys pensavau
hi vau petar.

Per xó 'us porto—una corona
avuy, día—senyalat.
Es ben grossa,—ben rodona
per taparvos—bé 'l forat.

Ja veureu
si podeu
que jo *tres* vaig per *total*;
als extrems
d'aquells temps
que estalviavam fins un ral.

Si per *sort*
fos jo 'l mort
segur que vostra persona
tot lo més
que 'm portés
sería un *quarta-segona*.

Cregueu sogra aburrida

que sento en lo meu cor
una tristesa alegre
sols de pensá ab la sort
que tinch al dedicarvos
avuy aquest recort.

Sento sols
pesar grat,

qu'es el no haver pogut
dedicaus tal tribut
uns quants anys més aviat.

No 'us olvido per xó; esteune segura,
puig, que de vostre bram escandalós
y aquella veu de *gura*
me sembla sentí encare 'l *prima-dos*.
Aquells crits ab que vos us distingiau
en moments d'arrebato
imitant al *cinch-prima*, ¡si ho sabiau
que no l'anyoro gens aquell mal rato.

El vostre *chich*
d'un modo rich
jo vos el pach,
no extranyeu, donchs, lo que 'us dich:
¡Malgarranyich!
¡malgarranyach!

Com que ja deveu fer ara *cinch-dugas*
descanseu aquí en pau, donya Reganys
y vulga Deu que 'us conserveu molts anys
sent aliment de cuchs, moscas y orugas.

Finalment;

si 'us causa lo meu present
un bon tip,
feuse 'l RIP,
que vol dir literalment:
Resqueusel ab-pa-y-siment.
Amen.

J. STARAMSA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Estampa de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer
del Olm, núm. 8.

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

ANTONI LOPEZ, EDITOR, RAMBLA DEL MITJ, NÚMERO 20, LLIBRERÍA ESPANYOLA, BARCELONA. CORREU: APARTAT NÚMERO 2

N ÚMERO EXTRAORDINARI
del popular senmanari
LA CAMPANA DE GRACIA

DEDICAT Á LA

Festa dels Morts8 planas de ilustració y text
10 céntims

Obra nueva de APELES MESTRES

MIS VACACIONES

NOTAS DE VIAJE

Un cuaderno con infinidad de caricaturas, Pesetas 0'50.

Obra nueva de gran éxito

LOS DOS PILLETES

de Pierre Decourcelle, vertida al español por J. B. Enseñat

Dos tomos en 8.º, Pesetas 4 los dos tomos.

ALS LECTORS Y CORRESPONSALS

Adelanta activament la impresió del

**ALMANACH DE «LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»
pera l' any 1901**

Constituhirá una de las notas més interessants del ALMANACH la

MAGNÍFICA CUBERTAoriginal de **Mucha**, artista de fama universal y 'l primer pintor decorador dels nostres días.

L' ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA PERA 1901 formarà un tomo elegantíssim, tan notable per sa profusa ilustració com per la calitat dels treballs literaris que en ell figuran.

Oberta ja la llista de **pedidos**, preguém als corresponsals fassin el seu ab la deguda antelació, recordant que las demandas son sempre servidas per rigurós torn.**Don Juan Tenorio**

DRAMA DE

DON JOSÉ ZORRILLA

Ptas. 2

El Nuevo Tenorio

POR

Joaquín M.ª Bartrina y R. Arús

Ptas. 2

Dentro pocos días se pondrá á la venta el

Almanaque Bailly-Bailliere

Ó SEA

**PEQUEÑA ENCICLOPEDIA POPULAR
DE LA VIDA PRÁCTICA****PRECIOS:**

En rústica, Ptas. 1'50 || Encuadernado, Ptas. 2.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además un ral per certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

EL CEMENTIRI DEL POBLE (per MODEST URGELL)

UN RECORT À LA MARE